

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 23 stycznia 2015 r.

BSA I-021-6/15

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 26.01.2015r.

**Pan
Adam PODGÓRSKI
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 stycznia 2015 r., GMS-WP-173-1/15 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw.**

Z poważaniem

Prof. dr hab. Małgorzata GERSDORF

Warszawa, dnia 23 stycznia 2015 r.

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW i ANALIZ
Pl. Krasieńskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

BSA I-021-6/15

Opinia

dotycząca prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw

Niniejsza opinia została ograniczona wyłącznie do zagadnień, które mogą być przedmiotem spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy i sądy powszechne.

Zastrzeżenia może budzić odejście od dotychczasowej koncepcji stowarzyszeń zwykłych. De lege lata problematyka stowarzyszeń zwykłych uregulowana jest w art. 40 – 43 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855, cyt. dalej jako u.p.s.). Zgodnie z art. 42 ust. 2 stowarzyszenie zwykłe uzyskuje środki na swoją działalność ze składek członkowskich. Na podstawie art. 42 ust. 1 pkt 5 u.p.s. stowarzyszenie zwykłe nie może przyjmować darowizn, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej.

Projektodawca proponuje nadanie stowarzyszeniom zwykłym zdolności prawnej, a tym samym zaliczenie ich do trzeciej grupy podmiotów prawa jaką stanowią jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 33¹ § 1 k.c., czyli jednostek wyposażonych przez ustawodawcę w zdolność prawną, które pozbawione są osobowości prawnej. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 40 ust. 1 zd. 2 „Stowarzyszenie zwykłe może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność i inne prawa rzeczowe,

zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane”. Stowarzyszenie ma być reprezentowane przez zarząd albo przedstawiciela (art. 40 ust. 2).

De lege lata przedstawiciel stowarzyszenia zwykłego nie może zaciągać zobowiązań. Powyższe wynika z brzmienia art. 40 ust. 2 u.p.s. oraz z art. 10 ust. 1 pkt 6, który do stowarzyszeń zwykłych jest stosowany na podstawie odesłania zawartego w art. 43 u.p.s. Projektodawca odchodzi od przyjętego rozwiązania. O powyższym świadczy nowe brzmienie art. 43 pkt 1, zgodnie z którym do stowarzyszeń zwykłych nie stosuje się m.in. art. 10 – 10 b ustawy (zob. art. 1 pkt 28 projektowanej ustawy), a przede wszystkim brzmienie proponowanego art. 41a, zgodnie z którym przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie zwykłe ma prawo reprezentować stowarzyszenie zwykłe we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych, w tym przekraczających zakres zwykłego zarządu, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego mu przez wszystkich członków.

Wątpliwości może budzić odpowiedzialność członków stowarzyszeń zwykłych reprezentowanych przez przedstawiciela. Zgodnie z art. 33¹ § 2 k.c., jeżeli przepis odrębny nie stanowi inaczej, za zobowiązania jednostki, o której mowa w § 1, odpowiedzialność subsydiarną ponoszą jej członkowie; odpowiedzialność ta powstaje z chwilą, gdy jednostka organizacyjna stała się niewypłacalna. Członkowie stowarzyszeń zwykłych ponoszą zatem odpowiedzialność swoimi majątkami osobistymi. Odpowiedzialność taka jest dalej idąca niż w przypadku stowarzyszeń rejestrowych, za których długi nie ponoszą odpowiedzialności członkowie. Osoba prawna sama odpowiada swoim majątkiem za długi. Konstrukcja ułomnej osoby prawnej zakłada konieczność wzajemnego zaufania do siebie członków.

W przypadku stowarzyszenia zwykłego reprezentowanego przez przedstawiciela, projektodawca dopuszcza udzielenie, jak się wydaje, pełnomocnictwa ogólnego, o którym mowa w art. 41a, który ma zostać dodany do ustawy prawo o stowarzyszeniach. Brzmienie art. 41a wskazuje, że nie jest to pełnomocnictwo do poszczególnych czynności, ale pełnomocnictwo ogólne, w tym do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu. Członkowie stowarzyszenia zwykłego reprezentowanego przez przedstawiciela pozostają pod słabszą ochroną niż członkowie stowarzyszenia reprezentowanego przez zarząd. W tym drugim wypadku

projektodawca określił katalog czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu (art. 41c), zaliczając do nich m.in. zaciąganie innych niż zawarcie umowy kredytu i pożyczki zobowiązań przekraczających kwotę 10 000 złotych (art. 41c pkt 5). Przede wszystkim jednak, podejmowanie przez zarząd czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu wymaga uprzedniej zgody wszystkich członków stowarzyszenia zwykłego oraz udzielenia pełnomocnictwa do dokonania czynności prawnych, przekraczających zakres zwykłego zarządu w formie prawem przewidzianej (art. 41 b).

Należy podkreślić, że art. 41a zapewnia mniejszą ochronę członkom stowarzyszenia zwykłego reprezentowanego przez przedstawiciela niż art. 98 k.c., zgodnie z którym: „Pełnomocnictwo ogólne obejmuje umocowanie do czynności zwykłego zarządu. Do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebne jest pełnomocnictwo określające ich rodzaj, chyba że ustawa wymaga pełnomocnictwa do poszczególnej czynności”.

Zastrzeżenia może również budzić koncepcja drugiego rodzaju reprezentacji stowarzyszenia zwykłego, a mianowicie przez zarząd. W uzasadnieniu do projektu stwierdzono: „Zarząd przewidziany jako organ kolegialny znajdzie zastosowanie w stowarzyszeniach z większą ilością członków, o rozbudowanej strukturze organizacyjnej” (s. 17 uzasadnienia projektu). W przypadku wspólnot mieszkaniowych, które stanowią ulonne osoby prawne, ustawodawca konkretyzuje, iż zarząd jest powoływany jeżeli lokali wyodrębnionych, wraz z lokalami niewyodrębnionymi, jest więcej niż siedem (art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, t.j. Dz.U. z 2000 r., Nr 80, poz. 903). Jeżeli nie, to „do zarządu nieruchomością wspólną mają odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego o współwłasności”. Wydaje się, że projektodawca powinien wskazać w sposób konkretny, kiedy powstanie konieczność powołania zarządu. Kryterium w postaci „większej ilości członków” i „rozbudowanej struktury” jest nieostre.

Katalog czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ma charakter otwarty. Powyższe rozwiązanie zasługuje na aprobatę. Być może w art. 41c pkt 1 należałoby go poszerzyć o obciążenie nieruchomości lub użytkowania wieczystego oraz zaliczyć

do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu darowizny z majątku stowarzyszenia z wyjątkiem zwykłych darowizn zwyczajowo przyjętych.

Zgodnie z proponowanym art. 40b ewidencja zawiera m.in. „sposób reprezentacji stowarzyszenia przez zarząd”. W art. 40 ust. 3 wprowadzone zostały obligatoryjne elementy regulaminu w przypadku reprezentacji stowarzyszenia przez zarząd. Do elementów tych zalicza się m.in. sposób reprezentowania stowarzyszenia, a w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych. Należy rozważyć, czy nie należałoby wskazać „wzorca” sposobu wykonywania zarządu, a członkowie stowarzyszenia zwykłego mogliby ten wzorzec modyfikować.

Na podstawie art. 40 ust. 2 regulamin stowarzyszenia powinien zawierać m.in. siedzibę. Nie jest jasne gdzie znajduje się siedziba stowarzyszenia zwykłego reprezentowanego przez przedstawiciela. W takim wypadku zastosowania nie znajdzie art. 41 k.c. w zw. z art. 33¹ § 1 k.c.

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Warszawa, 27 stycznia 2015 r.

Nr WO-020-2/15

Dot. GMS-WP-173-1/15

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

Pan Adam PODGÓRSKI
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

L. dz.

Data wpływu 28/01/2015

Szanowny Panie Ministrze

W związku z przedstawionym do zaopiniowania *prezydenckim projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw* uprzejmie informuję, że Krajowa Rada Sądownictwa na posiedzeniu plenarnym w dniu 16 stycznia 2015 r. postanowiła nie zajmować stanowiska do ww. projektu.

Z poważaniem

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

plk. Piotr Raczkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego